

Руслан МЕЛЬНИК

спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
освітній ступінь «магістр»,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

Науковий керівник: **Гаврилюк В.М.**

канд. екон. наук, асистент кафедри математичних дисциплін,
інформатики і моделювання,
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКУ У СФЕРІ КРЕДИТУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Фінансова нестабільність, в умовах якої перебуває економіка України, потребує глибокого аналізу ситуації з метою напрацювання механізмів забезпечення відновлення економічного зростання та нормального функціонування фінансового сектору. З огляду на це, актуалізується необхідність пошуку шляхів оптимізації кредитної політики вітчизняної банківської системи, що зумовлює потребу вивчення поточного стану кредитування фізичних осіб і визначення напрямів забезпечення його динаміки.

У сучасній вітчизняній науковій думці відсутнє однозначне тлумачення терміну «кредитна політика банку». Кожен науковець має свій погляд щодо цього питання та трактує поняття по-своєму.

Дослідивши твердження Лагутіна В.Д., Гуцала І.С., Панової Г.С., наведемо визначення, яке, на нашу думку, найбільш

повно описує значення даного терміну. Кредитна політика банку – це система принципів і складових, які визначають стратегію та тактику банку щодо залучення коштів і подальшого їх спрямування на кредитування клієнтів банку та регулювання кредитного механізму в цілому.

Головним чином кредитна політика банківської установи розробляється як на макро-, так і на мікрорівнях економіки.

На макрорівні банківську кредитну політику розробляє Національний банк України, встановлюючи нормативи її проведення, рівень облікової ставки, що становить основу формування ціни на кредитні ресурси тощо [1, с. 298].

Підкреслимо, що при розробленні основних засад грошово-кредитної політики використовуються макроекономічні показники, розраховані Кабінетом Міністрів України, та беруться до уваги прогностичні оцінки макроекономічної динаміки, розроблені у Національному банку України й закладені у проектах Державного бюджету України [2, с. 1].

Рада НБУ наголошує, що Національний банк повинен:

– сприяти фінансовій стабільності, в тому числі стабільності банківської системи за умови, що це не перешкоджає досягненню пріоритетної цілі. Згідно з повідомленням, рада НБУ, спираючись на вимоги статті 6 Закону «Про Національний банк України» [2, с. 1], визнала пріоритетною метою грошово-кредитної політики забезпечення цінової стабільності. Тобто, пріоритетом діяльності Правління Національного банку України має бути зниження інфляції до однозначного показника і утримання його на такому рівні в середньостроковій перспективі;

– сприяти додержанню стійких темпів економічного зростання та підтримувати економічну політику уряду України,

якщо це не перешкоджає досягненню цілей щодо цінової та фінансової стабільності.

На мікрорівні кредитна політика спрямована на забезпечення зв'язку кредитної політики банку зі загальною стратегією його розвитку. Тобто розробка і реалізація основних засад грошово-кредитної політики має суттєвий вплив на попит споживачів та обсяги споживчого кредитування.

Єдиної кредитної політики для всіх банків немає. Кожен банк визначає власну кредитну політику, беручи до уваги всю сукупність ризиків які впливають на ефективність його діяльності, враховуючи також ставлення керівництва банку до ризику (табл. 1).

Таблиця 1

*Чинники впливу на кредитну політику банку
у сфері кредитування фізичних осіб*

Внутрішні чинники	Зовнішні чинники
<ul style="list-style-type: none"> – кредитний потенціал банку; – спектр виконуваних операцій і послуг; – ступінь ризику та придатності окремих видів споживчих позик; – стабільність депозитів; – забезпеченість позик; – професійна підготовленість, кваліфікація та досвід персоналу банку; – клієнтура банку; – цінова політика банку 	<ul style="list-style-type: none"> – загальний стан економіки країни, темпи інфляції; – грошово-кредитна політика НБУ; – рівень доходів населення, здатність споживати банківські послуги, наявність соціальних пільг; – регіональна та галузева специфіка функціонування банку; – рівень цін на банківські продукти та послуги; – соціальна напруженість; – політизованість суспільства; – попит на кредити банку його клієнтів

Джерело: розроблено автором на основі [1, с. 300]

Основною проблемою споживчого кредитування в Україні незмінно залишається висока вартість кредитів для фізичних

осіб, для вирішення якої силами самих банків та Національним банком, зокрема, потрібно застосовувати активні методи впливу на ймовірність неповернення позик і відсотків за ними у бік зменшення та удосконалення банками внутрішнього кредитного ризик-менеджменту [3, с. 354].

Відповідальність за розробку ефективної кредитної політики у сфері кредитування фізичних осіб та механізм її реалізації покладається більшою мірою на Кредитний комітет, який очолює, як правило, керівник банку. Способи та методи реалізації кредитної політики формуються у відповідних внутрішньобанківських документах, основними серед яких є стандарти кредитування і кредитні інструкції.

У кредитній політиці важливим є визначення обсягу ефективних ресурсів, що можуть бути спрямовані на кредитні вкладення. При розробленні кредитної політики необхідно враховувати вплив різних ризиків: кредитного, ризику депозитних операцій, процентного, валютного, ризику незбалансованої ліквідності тощо.

Тому, кредитна політика є основою стратегії мінімізації ризику в діяльності банку. Основу кредитної політики становить стратегія банку, зорієнтована на зростання його капіталу чи збільшення доходів [1, с. 301].

Розробка та проведення банком кредитної політики повинна бути спрямована на досягнення наступних цілей:

- допускати тільки такий характер ризику, який дозволяє створювати активи високої якості і забезпечувати постійний цільовий рівень прибутковості;

- створити високопрофесійний колектив кредитних працівників, що забезпечують високу якість кредитного

портфеля банку;

– надавати позики на фінансування перспективних, рентабельних проектів, що відповідають стратегічним цілям банку;

– сприяти розвитку довгострокових відносин з «прибутковими» клієнтами;

– уникати використанню невиправданих методів кредитування.

На практиці ж на рівні окремого банку основні засади кредитної політики, направлені на мінімізацію ризиків, розмежовані між окремими підрозділами, серед яких: відділ з формування кредитного портфеля, кредитування клієнтів, контролю за забезпеченням позик, контролю за кредитною діяльністю філій даного банку, відділ аналізу кредитних операцій тощо.

Отже, правильна організація процесу банківського кредитування, розробка ефективної та гнучкої системи управління кредитними операціями – основа фінансової та ринкової стабільності банків з урахуванням визначального місця, що посідають кредитні операції у портфелі банківських активів.

Перелік використаних джерел

1. Кредит і банківська справа: Підручник. Київ, 2008. 564 с.
2. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999 р. №679-ХІV (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.
3. Чайковський Я.І. Аналіз сучасного стану та перспективи розвитку банківського споживчого кредитування в Україні. Економічний аналіз. Тернопіль: ВПЦ Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2017. Том 27. №1. С. 156-163.